אף אני לא אמרתי אלא כשנתקבל בכלי והוא גופיה מנא ידע כהנים זריזין ועבדין הייא ומשתפכין והלא דם התמצית מעורב בו רבי יהודה לטעמיה דאמר דם התמצית קרי דם דתניא דם התמצית באזהרה רבי יהודה אומר בכרת והאמר ר' אלעזר מודה רבי יהודה לענין כפרה שאינו מכפר שנאמר [1] כי הדם הוא הנפש דם שהנפש יוצאה בו קרוי דם שאין הנפש יוצאה בו אין קרוי דם אלא רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם אמר להם רבי יהודה לדבריכם למה פוקקין העזרה אמרו לו שבח הוא לבני אהרן שיהלכו עד ארכובותיהן בדם והא דם הוי חציצה לח הוא ולא הוי חציצה דתנן הדם והדיו והדבש והחלב יבישין חוצצין לחין אין חוצצין והא קא מיתווסי מאנייהו ותנן היו בגדיו מטושטשין ועבד עבודתו פסולה וכי תימא דמדלו להו והתניא [2] מדו כמדתו שלא יחסר ושלא יותיר בהולכת אברים לכבש דלאו עבודה היא ולא והתניא [3] והקריב הכהן את הכל זו הולכת אברים לכבש אלא בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא ולעבודה היכי אזלי אאיצטבי:

מתני' השוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר ורבי אליעזר פוסל לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר פחות מכזית כשר לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין השוחט את הזבח לאכול כזית מן העור ומן הרוטב ומן הקיפה ומן האלל ומן העצמות ומן הגידין ומן הקרנים ומן הטלפים חוץ לזמנו וחוץ למקומו כשר ואין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא השוחט את המוקדשין לאכול שליל או שליא בחוץ לא פיגל המולק את התורין לאכול ביציהן בחוץ לא פיגל חלב מוקדשין וביצי תורין אין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא:

גמ' אמר רבי אלעזר פיגל בזבח נתפגל השליל בשליל לא נתפגל הזבח פיגל באלל נתפגלה מוראה במוראה לא נתפגל אלל פיגל באימורין נתפגלו פרים בפרים לא נתפגלו אימורים לימא מסייע ליה ושוים שאם חישב באכילת פרים ובשריפתן לא עשה ולא כלום מאי לאו הא חישב באימורים נתפגלו פרים לא

אף אני לא אמרתי. שיאסף אלא כנתקבל בכלי: **והוא גופיה.** רבי יהודה מנא ידע שנתקבל בכלי: **זריזין הן.** ומקבלי לכולהו: **הייא.** מהרה: **באזהרה.** ה' לאוין כתיבי בדם חד לדם התמצית כדאמרינן בכריתות בפ"ק (דף ד:): **ר' יהודה אומר בכרת.** התם יליף טעמא: **אין דם מבטל דם.** דמין במינו לרבי יהודה לא בטיל ולקמן תנן לה בפ' כל הזבחים שנתערבו (דף עח.): **למה פוקקין את העזרה.** ערבי פסחים שלא יצאו הדמים לדרך אמה לנחל קדרון: **והא קא הויא חציצה.** בין רגליהם לרצפה ותנן עומד על גבי כלים כו' פסול (לעיל דף כד.): **היו בגדיו מטושטשין.** לעיל בפ"ב (יח.) תניא לה: **בהולכת אברים לכבש.** הא דקתני שבח הוא לבני אהרן כו' בהולכת אברים קאמר ולקמן פריך והולכת דם היכי אזלי: **אאיצטבי.** איצטבאות גבוהין היו שם בנין אבנים ואין הולכין דמן הרצפה הן: **מתני' לאכול דבר שאין דרכו לאכול.** חוץ למקומו או חוץ לזמנו: **קיפה.** מפרש בהעור והרוטב (חולין דף קכ.) תבלין ודקדקת הבשר השוכנת בשולי קדרה: **אלל.** גיד הצואר שהוא קשה ואין ראוי לאכילה: **ואין חייבין עליהן משום פיגול.** אם היה הזבח פגול שחישב על בשרו או על אימוריו חוץ לזמנו ונתפגל האוכל מאלו פטור: **וטמא.** אם אכל בטומאת הגוף מאחת מאלה הזבח כשר: **את המוקדשין.** כל היכא דנקיט האי לישנא מיירי בנקבות: **לאכול שליל.** שבמעיה: **לא פיגל.** את הזבח דלאו גופיה דזיבחא הוא: **חלב המוקדשין.** חלב שבדדיה: **אין חייבין עליהן משום פיגול.** אם פיגל בזבח ואכל מחלבה לא מחייב כרת דלאו זיבחא הוא: **גמ' פיגל בזבח.** שחטו ע"מ לאכול או להקטיר חוץ לזמנו: **נתפגל השליל.** האוכל מהשליל חייב: **בשליל.** ששחט את הזבח ע"מ לאכול מן השליל חוץ לזמנו: **לא נתפגל הזבח.** קסבר רבי אלעזר שליל גופיה דזיבחא הוא דעובר ירך אמו הוא ומיהו אין מחשבתו מפגלת הזבח דדבר שאין דרכו לאכול הוא דרובא דאינשי לא אכלי ליה ושליל עצמו (א) לא נתפגל מדקתני מתני' לאכול שליל או שליא בחוץ לא פיגל: **אלל.** של עוף ראוי לאכילה הוא דרכיך: **מוראה.** לא חזי לאכילה דפירשא בעלמא הוא הלכך מחשבה דידה לא מפגלא ומיהו היכא דנתפגל העוף ע"י דבר אחר כיון דאיכא אינשי דאכלי חייב עליו כרת: **פיגל באימורין.** שחט פרים הנשרפים ע"מ להקטיר אימוריהן חוץ לזמנן: **נתפגלו פרים.** והאוכל מבשרן חייב: **חישב בפרים.** ששחט ע"מ לאכול מבשרן חוץ לזמנו: **לא נתפגלו אימורי'.** להתחייב כרת האוכל מכליות או מיותרת הכבד שלהם וכל שכן דלא נתפגלו פרים עצמן שהרי חישב לאכול דבר שאין דרכו לאכול. ואיידי דנקט פיגל באימורין נקט נמי לא נתפגלו אימורין: **לימא מסייע ליה.** לר' אלעזר דאמר מתפגל ואע"פ שאין מפגל כגון שליל ומוראה ובשר הפרים: **ושוין.** ר"ש וחכמים שנחלקו בפ' ב"ש (לקמן מג.) דרבנן אמרי פיגול נוהג בפרים הנשרפים ור"ש אמר כל שאינו על מזבח החיצון אין חייבין עליו משום פיגול ושוין שאם חישב באחת מעבודות הדם לאכול מן הפרים למחר או לשורפן בבית הדשן כהילכתו למחר לא עשה כלום דמחשבת אכילה לא מהניא בהו דדבר שאין דרכו לאכול הוא ומחשבת שריפה נמי לא דלמחשבת אכילת מזבח קפיד רחמנא אבל שריפה לאו לשון אכילה הוא ואע"ג דאמרן בפירקין לעיל (לא.) חישב שתאכלהו אש למחר פיגול ה"מ דחשיב בלשון אכילה כדאוקי התם: **מאי לאו.** הא דפליגי רבנן דאמרי פיגול נוהג בהם בבשר הפרים עצמו קאמר דאם חישב באימורין להקטירם למחר דחשיב כי אורחייהו (ב) ואכילת מזבח נתפגל בשר הפרים ליענש כרת על אכילתו:

אין דם מבטל דם. ודם התמצית זרק ליה לשם מים כרבי אליעזר דפ' התערובות (לקמן דף עז.) דאית ליה רואין אי נמי סבר לה כרבי אליעזר דאמר נתערב בדם התמצית כשר: **והתניא** מדו כמדתו. הך פירכא אליבא דמ"ד אבנט מינו גיין לעיל בפרק שני (דף יח:): **פיגל** בזבח נתפגל שליל. כיון דאיכא אינשי דאכלי ליה חייב כרת דירך אמו הוא כו' שאין דרכו לאכול כו' כך פי' בקונטרס וכענין זה גבי מוראה דלא חזיא לאכילה דפירשא בעלמא היא הלכך מחשבה דידה לא מיפגלא ומיהו היכא דנתפגל העוף ע"י דבר אחר כיון דאיכא אינשי דאכלי חייב עליו כרת ושם דחק בחנם דאפילו חזיא כשאר בשר אינה מפגלת את העוף דמוראה אבית הדשן ואין בה לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח והיינו טעמא דחישב בפרים לא נתפגלו אימורים אבל בשליל לא אפשר לומר כך דאע"ג דבפ' כיצד מערימין (תמורה דף כה:) גבי שוחט את החטאת ונמצא בה בן ארבעה חי תני חדא נאכל לכל אדם ובכל מקום ולעולם ואע"כ הייתי יכול לומר דהיינו טעמא דלא פסלא ביה מחשבה משום דלאו גופיה דזיבחא הוא אבל ע"כ ר"א סבירא ליה דגופה דזיבחא הוא דהא אמר פיגל בזבח נתפגל שליל וסבר לה כאידך ברייתא דתניא התם דאין נאכל אלא לזכרי כהונה ליום ולילה לפנים מן הקלעים והתם נמי משני להו הלכך צריך לפרש הטעם כמו שפי' בקונט' ויש דוחקים כאן לפרש משום דדרשינן בתורת כהנים בפרשת צו גבי נותר הזבח פרט לשליל ולשיליא ועל כרחין שייך נותר בשליל כדאיתא בתמורה בפרק כיצד מערימין (גם זה שם) גבי שליל שבחטאת דאין נאכל אלא ליום ולילה הילכך אם אינו ענין לנותר תנהו ענין למחשבת נותר ואין נראה פירוש זה דמנא ליה לתנא הא דלמא איצטריך לגופיה למעוטי שליא מנותר ונראה דמדין שריפה קממעט שליל ושליא לשריפה כתיבא בקרא: **פיגל** באלל נתפגלה מוראה. בפ' העור והרוטב (חולין דף קכח.) מודו כו"ע דפלטתו סכין היינו אלל בההוא מיירי הכא ודעולה איירי שקודר להסיר המוראה בנוצתה דאי אפשר שלא יקח מן הנוצה עם המוראה: **באכילת** פרים ובשריפתן לא עשה ולא כלום. דמחשבת אכילה לא מהניא בהו דדבר שאין דרכו לאכול הוא ומחשבת שריפה נמי לא דמחשבת אכילת מזבח קפיד רחמנא אבל שריפה לאו לשון אכילה הוא ואע"ג דאמרינן בפירקין לעיל (דף לא.) חישב שתאכלהו אש למחר הני מילי דחישב בלשון אכילה כדאוקימנא התם כך פירש בקונטרס ובחנם דחק דלעיל מיירי במידי דראוי לאכילת אדם ומחשב שתאכלהו האש דהוי פיגול אבל האי לא שייך ביה לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח:

עין משפט
נר מצוה

כו א מיי' פרק ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה ד:
כז ב מיי' פרק ג מהלכות מקוואות הל' ג סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קצח סעיף טו:
כח ג מיי' פי"ח מהל' כלי המקדש הלכה ד:
ד מיי' פי"א מהלכות פסולי המוקדשין הלכה כב:
כט ה מיי' פי"ד שם הלכה ח:
ל ו ז מיי' שם הלכה י:
לא ח מיי' שם הלכה ז:
לב ט מיי' פי"ח שם הלכה כב:
לג יב מיי' פי"ד שם הלכה ז:
לד ל מיי' פי"ח שם הלכה כב:
לה מ מיי' שם הלכה כג ועי' בכ"מ:
לו נ מיי' פי"ד שם הלכה ח:

תורה אור השלם

1. רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר: דברים יב, כג
ולמהרש"א ושיטמ צ"ל פסוק זה כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם כי הדם הוא בנפש יכפר: ויקרא יז, יא
2. ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח: ויקרא ו, ג
3. והקרב והכרעים ירחץ במים והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה עלה הוא אשה ריח ניחח ליהוה: ויקרא א, יג

מסורת הש"ס

א) [שבת כ. וש"נ] ירושלמי שקלים פ"ב ה"ב וספ"ד, ועי' מע"ש פ"ג ה"ב, פסחים פ"ב ה"ז פ"ט ה"ח, חגיגה פ"ג ה"א וה"ג, ועי' שבת פ"א ה"א, ב) [תוספ' פ"ב דכריתות ה"ב פסחים סה. חולין עד: כריתות ד: ע"ש], ג) ירושלמי פסחים פ"ה ה"ח, ד) [פסחים סה. כריתות כב.], ה) [לקמן לו. עח. עט. פסחים סה: מנחות כב. חולין פז: נדה עא:], ו) [פסחים סה:] תוספ' פסחים פ"ד ה"י, ז) שבת קג: פסחים סה: מנחות כא. [תוס' מקוואות פ"ו ה"ה], ח) לעיל יח. פסחים סה., ט) יומא כג., י) שם ס. לעיל ד. וש"נ, כ) עירובין קד., ל) לעיל מב., מ) [לעיל מג: לקמן סה. מנחות יב: ח. ירושלמי פסחים שם ה"ג], נ) [לקמן קד:] ירושלמי יומא פ"ו ה"ו, ס) חולין קכח., ע) בהרבה מקומות מצינו דנקט האי לישנא גבי זכרים. עי' זבחי אפרים. ואולי כוונת רש"י ללישנא דמוקדשין בנרין, ע"ד הם והן., פ) [לקמן עח.], צ) ת"כ צו פי"ב הט"ו.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא נתפגל וכו' ושליל עצמו נמי לא: (ב) ד"ה מאי לאו וכו' כי אורחייהו באכילת: